

ชื่อหัวข้อภูมิปัญญา ยาสมุนไพรต้านโรค		
สถานที่ บ้านเลขที่ 277 หมู่ที่10 บ้านเก่าใหม่ ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม		
ข้อมูลเจ้าของภูมิปัญญา		
ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	นางสำราญ ดั่งชะรา	
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 277 หมู่ที่10 บ้านเก่าใหม่ ตำบลบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	
อาชีพ	ทำนา อายุการศึกษาภูมิปัญญา30.....ปี	
ชื่อภูมิปัญญา		ยาสมุนไพรต้านโรค
ประวัติข้อมูลภูมิปัญญา		
<p>เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา คนชนบทสมัยก่อนเกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆมากมาย เมื่อเกิดโรคระบาดแต่ละครั้ง ทำให้ครัวเรือนชาวบ้านเป็นจำนวนมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีความยากจน อาชีพทำไร่ ทำนา หาเช้ากินค่ำ ใช้ชีวิตแบบด้อยที่ด้อยอาศัย สินค้าอาหาร ได้มาจากการแลกเปลี่ยน หรือจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ตัวแปรอย่างเช่น เงิน ทอง ไม่ได้มีบทบาทในคนรุ่นก่อนมากนัก ทำให้เครื่องมือแพทย์ ยารักษาโรค ยาทางการแพทย์แผนปัจจุบันเข้าถึงได้ยาก เพราะจะสามารถหาซื้อได้ในหมู่บ้านมีฐานะเท่านั้น และโรงพยาบาลอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน</p> <p>ทำให้เมื่อเกิดโรคระบาด หาทางรักษาไม่ได้ ก็จะต้องมีการอพยพบ้านเรือนเพื่อหนีโรค ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ต้องเลือกวิธีการรักษาเอง พึ่งหมอบ้าน พึ่งยาสมุนไพรในการรักษาโรคต่างๆให้หายเอง อีกทั้งยังช่วยยับยั้งการเกิดโรคได้อีกด้วย ทำให้ยาสมุนไพรมีบทบาท มีความจำเป็นต่อชาวบ้านในสมัยก่อนเป็นอย่างมาก</p> <p>จึงถือเป็นความรู้ที่น่าสนใจ และน่าค้นคว้าในเรื่องยาสมุนไพรอย่างยิ่ง เพราะยาสมุนไพรในสมัยก่อนนั้น ได้มีการรักษา ยับยั้ง บรรเทาโรค ยาวนานจนถึงปัจจุบัน ได้มีการสืบทอดภูมิปัญญานี้จากรุ่นสู่รุ่น เกิดการค้นพบตัวยาอื่นๆเพิ่มขึ้น ทำให้รักษาโรคได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มีการดัดแปลง และเกิดการต่อยอดทางภูมิปัญญา จนเป็นที่ยอมรับให้เป็นยาแผนโบราณ (สำราญ ดั่งชะรา,๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐: สัมภาษณ์)</p>		
กำหนดความรู้/แสวงหาความรู้ (ภายใน/ภายนอก)		
<p>ความรู้ภูมิปัญญา ในเรื่องของยาสมุนไพรต้านโรคนั้น คุณแม่ได้มรดกมา เป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่ง คุณแม่ได้มรดกคือรุ่นที่3 ที่ได้รับยาสมุนไพรมารักษาอาการของคนในครอบครัวและชาวบ้านต่อ ใครที่มีอาการไข้มีผื่น ตุ่มขึ้นตามตัว หรืออาการอสุกอีใส ก็นำยาสมุนไพรนี้ไปรับประทาน คุณแม่ได้</p>		

ไม่ใช่หมอ ไม่ได้มีความรู้ในเรื่องของตัวยาลึกซึ้งมากนัก และไม่ได้แอบอ้าง หรือบังคับใครให้มาดื่มยาสมุนไพรนี้ แต่ใครที่มีอาการเมื่อได้ดื่ม ต่างก็บอกว่าอาการดีขึ้น จึงเป็นการเล่าขานจากปากต่อปากนั่นเอง หากยาสมุนไพรตัวใดที่ใกล้จะหมด คุณแม่ดื่มก็จะนำตัวยานั้นๆ ไปที่ร้านขายยาสมุนไพร เพื่อให้หมอยาจัดการหายตัวนั้นให้ ทำให้ ณ ปัจจุบัน ห่อยาสมุนไพรยาฝนนี้ ก็ยังคงรักษาอาการเหล่านี้เรื่อยมา (สำราญ ด้วงชะรา, ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐:สัมภาษณ์)

การสร้างความรู้ (ขั้นตอน/วิธีการการสร้างภูมิปัญญา)

ขั้นตอนการทำยาฝนสมุนไพร

๑. เตรียมน้ำเปล่า/น้ำต้ม ประมาณ ครึ่งขัน หรือ กระตักน้ำ
๒. ล้างหินลับมีดให้สะอาดก่อนการทำยาสมุนไพร
๓. ใช้ยาสมุนไพรต่างๆ ที่มี ถูกกับกับหินลับมีด ลงในน้ำที่เตรียมไว้ จนครบทุกตัวยา
๔. จากนั้นนำไปดื่มเพื่อรักษา

การจัดเก็บและการค้นคืนความรู้ (การจัดจำ/เอกสาร/ฐานข้อมูล)

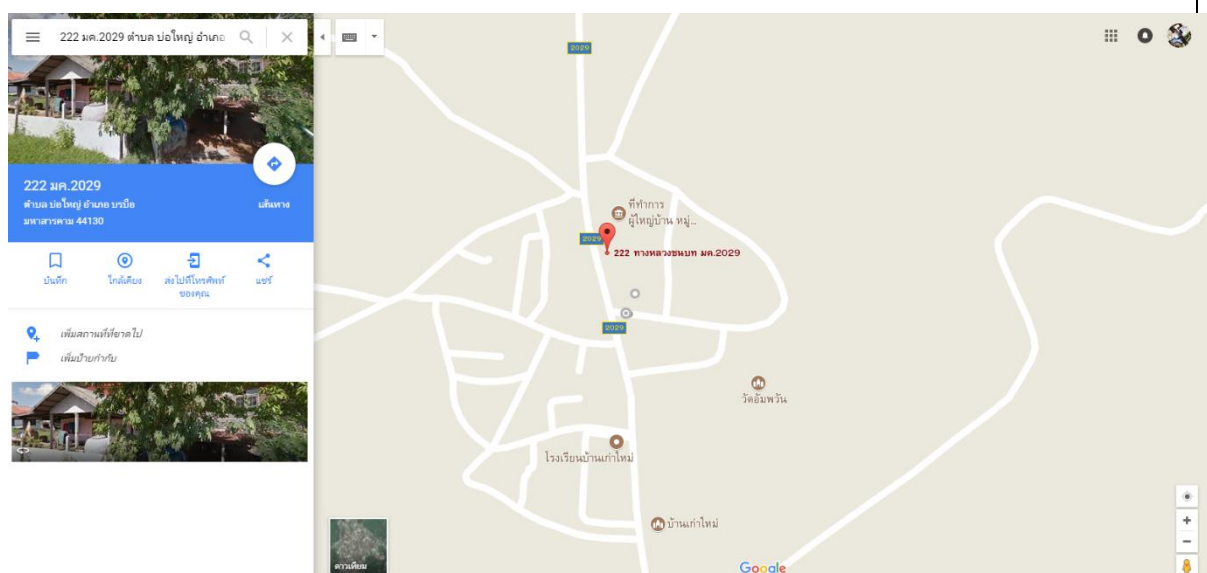
คุณแม่ติ่ม ได้รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญานี้ มีการรักษาอาการจนถึงปัจจุบัน และได้มีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในด้านยาสมุนไพรเพิ่มเติม จากหมอบ้าน ผู้มีความรู้ในเรื่องยาสมุนไพร รวมไปถึงข้อมูลจากร้านขายยาสมุนไพรต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงสรรพคุณของยาสมุนไพรแต่ละตัว การเก็บรักษา และยังศึกษาหาความรู้จากตัวยาสมุนไพรอื่นๆที่สามารถรักษาโรคต่างๆได้อีกด้วย (สำราญ ด้วงชะรา,๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐:สัมภาษณ์)

การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (ซึมซับไว้กับตนเอง หรือ เผยความรู้ให้แก่องค์กร)

การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาเรื่องของยาสมุนไพรนั้น คุณแม่ติ่มเล่าว่า ได้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสมุนไพรนี้ไปยังบุตรสาว และหลานๆเพื่อให้ทราบถึงตัวยาสมุนไพรต่างๆ สรรพคุณในการรักษาของยาแต่ละตัว รวมไปถึงวิธีการเก็บรักษา เพื่อสืบสานภูมิปัญญาต่อไป ทั้งนี้ยังได้มีการให้ความรู้ไปยังผู้ที่ต้องการทราบ ได้นำข้อมูลไปเผยแพร่ภูมิปัญญานี้ในที่ต่างๆ รวมไปถึงองค์กรอื่นๆ เช่นสถานีนามมาย โครงการ อสม. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพรเพิ่มขึ้น (สำราญ ด้วงชะรา,๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐:สัมภาษณ์)

พิกัด (สถานที่)

บ้านเลขที่ 277 หมู่ที่10 บ้านเก่าใหม่ ตำบล บ่อใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม

ข้อมูลผู้ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีการศึกษา 2560		
ชื่อผู้ศึกษา	นายทีปกร มะรังษี	
หลักสูตร	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) รุ่น 4	
รายวิชา	ความเป็นครู (800 5201)	
เน้นศึกษา	ครูกับการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	
คณะ	ศึกษาศาสตร์	
สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น	
อาจารย์ผู้สอน		
1	รองศาสตราจารย์ สำเร็จ คำโสม (ครูภูมิปัญญาไทย, ศิลปินมรดกอีสาน)	
2	อาจารย์ ดร.พา อักษรเสื่อ	
3	อาจารย์ ดร.ธีรภัทร โคตรบรรเทา	
4	อาจารย์ สุชาดา ลดาวัลย์	
5	อาจารย์ อัจฉริยะ วงษ์คำขาว	
6	อาจารย์ บุญจันทร์ เพชรเมืองเลย	